

Radboud Universiteit Nijmegen

De parkeergarage die niemand wilde

Onderzoek naar de Piersonrellen in Nijmegen in 1981

Koen Derksen, s4360559

15-1-2018

9884 woorden

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Beknopte geschiedenis van de Nederlandse kraakbeweging	8
Voorgeschiedenis van de Piersonrellen	13
De aanloop naar de Piersonrellen	17
De ontruiming en de nasleep	22
Conclusie	25
Bronnen en Literatuurlijst	27

‘De parkeergarage die niemand wilde’

In 1981 woedde er gedurende een week een hevige strijd tussen een groep krakers en de Nijmeegse gemeenteraad. Gedurende deze week hielden krakers een aantal woningen aan de Piersonstraat bezet. Na een week ruimde de ME met behulp van tanks de barricades op. De hele strijd ging om de bouw van een parkeergarage. Aan de Piersonstraat en de naastgelegen Karregas wilde de Nijmeegse gemeenteraad een parkeergarage bouwen met de naam Zeigelhof. Hiervoor moesten de oude huisjes aan deze straatjes verdwijnen. Dit was tegen het zere been van de bewoners en de kraakbeweging en zij gingen in verzet. Hoewel de actie werd beëindigd door de ME is de parkeergarage er nooit gekomen. Deze was ten tijde van de rellen al omstreden binnen de gemeenteraad. Dit kwam omdat een parkeergarage op die plek eigenlijk een compromis was tussen verschillende partijen in de gemeenteraad die allen liever een andere locatie zagen, maar daarvoor geen steun konden vinden. De affaire speelde in een tijd dat er meer rellen waren waar krakers bij betrokken waren, waarvan de Zeigelhofaffaire een van de grotere was. Vooral vanwege de hevigheid werd het gedurende die week en ook later nog vaak in landelijke kranten uitgemeten. Zo werd het een van de bekendste Nederlandse krakersrellen buiten Amsterdam. Zowel over de Piersonrellen, als over verscheidene andere rellen in met name Amsterdam zijn al een aantal boeken en artikelen verschenen. Toch is dat nog niet voldoende. Verscheidene auteurs laten na om een koppeling te maken tussen de Piersonrellen en de andere rellen die in deze periode speelden of ze doen dit slechts summier. Hier ligt nog mogelijkheid voor onderzoek. De hoofdvraag van waaruit dit onderzoek van start gaat luidt: ‘Hoe kon het conflict rond parkeergarage Zeigelhof uitgroeien tot één van de grootste krakersconflicten in Nederland?’.

Status Quaestionis

Na een overzicht van de literatuur volgt een verdere uiteenzetting van het onderzoek. Ik zal eerst enkele belangrijke auteurs bespreken, dan een auteur die een compleet werk over de Piersonrellen heeft geschreven en vervolgens de lacune die er wat mij betreft is. De meeste auteurs zien de kraakbeweging als een beweging die in de jaren zestig begon en in de jaren zeventig en vooral in de jaren tachtig verder radicaliseerde. Volgens Arthur Bruls gebeurde er ook zoiets in Nijmegen, maar we zullen zien dat hij niet echt een vergelijking maakt met andere kraakbewegingen.

Voor wat betreft hoe er nu internationaal tegen krakers wordt aangekeken is het boek van Robert Neuwirth interessant. Robert Neuwirth is een Amerikaans journalist en schrijver. Hij heeft enige jaren in kraakgemeenschappen in Nairobi, Rio de Janeiro, Istanbul en Mumbai gewoond. Aan de hand van deze ervaringen schreef hij het boek: *Shadow Cities: A Billion Squatters, A New Urban World*. Dit is niet zozeer een geschiedenis van kraken of de kraakbeweging, maar geeft wel een goed beeld van hoe de maatschappij en overheden vaak tegen krakers, of andere manieren van illegaal wonen aankijken. Hij schrijft onder meer dat kraken iets is dat al bestaat sinds de Oudheid en zal

blijven bestaan.¹ Neuwirth schat dat er op dat moment (2004) wereldwijd 1 miljard krakers zijn. Dit zal groeien naar 2 miljard in 2030 en 3 miljard in 2050. Hieruit mag geconcludeerd worden dat hoewel kraken in Nederland niet meer zo'n prominente rol heeft, het wereldwijd nog steeds een factor van belang is. Neuwirth ervaart de houding van de overheid en maatschappij ten opzichte van krakers als negatief.² Neuwirth verschilt van de andere auteurs omdat zijn werk meer synchroon is en zich focust op beeldvorming terwijl de verhalen van de andere besproken auteurs een diachroon verhaal beschrijven. Ook kijkt Neuwirth veel breder en gebruikt vaak een casus om een heel continent te beschrijven.

De Engelse promovenda aan de Sheffield Hallam Universiteit Kesia Reeve ziet kraken ook als een protestbeweging. Ze is hierbij echter genuanceerder dan Neuwirth, die duidelijk sympathie toont voor krakers. Haar onderzoek richt zich op mensen die een achterstand op de woningmarkt hebben zoals bijvoorbeeld zwervers en zigeuners, maar ook krakers. Ze heeft hierover veel geschreven. In: 'Squatting since 1945: the enduring relevance of material need' uit 2005 onderzoekt ze het kraken in Engeland in drie periodes: net na de Tweede Wereldoorlog, in de jaren zestig en zeventig en in 2002. Ze onderzoekt hierbij onder meer de link tussen volkshuisvesting en kraken en hoe kraken in ieder van die drie periodes een middel was van een bepaalde groep mensen om hun achtergestelde positie als gevolg van de politiek duidelijk te maken. Ze zegt dat kraken enerzijds een manier is voor mensen, die om wat voor reden dan ook geen huurwoning kunnen vinden, om toch aan hun materiële behoeftes te komen.³ Anderzijds kan volgens Reeve kraken na de Tweede Wereldoorlog en in de jaren zestig en zeventig ook gezien worden als een politieke beweging die de legitimiteit van kraken uitdraagt aangezien beleidsmakers niet met alternatieve oplossingen komen. Waar kraken eerst vooral ging om het feit dat er woningnood was, ging men vanaf de jaren zestig meer kraken om zich af te zetten tegen het systeem. Waar Neuwirth de hele wereld behandelt focust Reeve zich voornamelijk op Groot-Brittannië, hoewel ze af en toe wel Europa aanstipt.

Een van de belangrijkste werken op het gebied van de Nederlandse kraakbeweging is van de hand van Eric Duivenvoorden, socioloog en filosoof. In 1991 richtte hij het Staatsarchief op, dat sinds 2000 onderdeel uitmaakt van het Internationaal Instituut voor Sociale geschiedenis. Dit archief is hét archief voor de Nederlandse kraak- en actiebeweging. In 2000 verscheen zijn boek: *Een voet tussen de deur. Geschiedenis van de kraakbeweging 1964-1999*. Duivenvoorden behandelt de geschiedenis van de Nederlandse kraakbeweging tot dan toe, vooral gefocust op Amsterdam. Dat is dan ook een enigszins zwak punt van het boek; hoewel de Amsterdamse kraakbeweging natuurlijk groot was blijven andere steden onderbelicht. Desondanks is dit boek voor een studie naar de Nederlandse kraakbeweging zeer bruikbaar. Duivenvoorden bespreekt zeer gedetailleerd hoe de kraakbeweging

---

¹ Robert Neuwirth, *Shadow Cities: A Billion Squatters, A New Urban World*, (New York, 2005) 188

² Ibidem, 251

³ Kesia Reeve, 'Squatting since 1945: the enduring relevance of material need' In: P. Somerville en N. Springings, (red.) *Housing and social policy: contemporary themes and critical perspectives* (Londen, 2005) p 197-217

halverwege de jaren zestig ontstond uit protest tegen de woningnood en hoe het vervolgens uitgroeide tot de grote sociale beweging zoals het uiteindelijk bekend stond. Hij heeft het ook kort over de Piersonrellen.⁴ Duivenvoorden gebruikt deze als voorbeeld voor het overslaan van krakersrellen van de Randstad (Amsterdam) naar de provincie. Verder bespreekt hij Nijmegen (en andere steden) echter maar weinig. Uit zijn verhaal blijkt dat in Nederland in de begintijd van de kraakbeweging voormalige leden van Provo, een in de jaren zestig bekende anarchistische protestbeweging, een grote rol hebben gespeeld. Hierna groeide de kraakbeweging langzaam maar zeker. Duivenvoorden plaatst het begin van de kraakbeweging dus in de jaren zestig terwijl Neuwirth en Reeve al eerder vormen van kraken zien.

Met de groei van de kraakbeweging nam ook de ervaring toe over hoe men zich moest opstellen tegen ontruiming. Als gevolg hiervan nam de hardheid van de kraakbeweging ook toe.⁵ Gecombineerd met de starre opstelling van de overheid en het falen van diezelfde overheid om tot een adequate oplossing van het huizenprobleem te komen, leidde dit tot enkele hevige confrontaties tussen krakers en overheid begin jaren tachtig. Met als bekendste voorbeeld de krakersrellen tijdens de inhuldiging van koningin Beatrix op 30 april 1980.

Dit beeld van de ontevreden bevolking die tegenover een zich hard opstellende overheid staat wordt onderschreven door Bart van der Steen in de door hem geredigeerde bundel: *A European Youth Revolt, European Perspectives on Youth Protest and Social Movements in the 1980s*. Van der Steen is naast Duivenvoorden een van de belangrijkste Nederlandse onderzoekers op het gebied van de kraakbeweging. Hij benadert het vooral als protestbeweging. Hij ziet dat er aan het begin van de jaren tachtig in een aantal Europese landen, waaronder Nederland, conservatieve regeringen opkomen. Met deze regeringen kwamen een aantal veranderingen op sociaaleconomisch gebied, zoals een transitie van zware industrie naar dienstverlening. Dit leidde onder meer tot werkloosheid, aangezien er in een aantal sectoren als scheepsbouw en metaalbewerking veel bedrijven moesten sluiten. Dit vormde een voedingsbodem voor de kraakbeweging.⁶ Er waren immers meer mensen die geen werk hadden en dus ontevreden waren en die nu bovendien tijd konden besteden aan protesteren. Van der Steen focust zich dus in tegenstelling tot Duivenvoorden meer op de vroege jaren tachtig toen kraakbeweging het meest gewelddadig was. Het past in het beeld dat Duivenvoorden ook schetst, dat de kraakbeweging nu steeds meer protestbeweging werd. Van der Steen verschilt van Duivenvoorden in die zin dat Duivenvoorden zich voornamelijk focust op de Nederlandse kraakbeweging, terwijl van der Steen ook andere Europese kraakbewegingen behandelt en ze meer in verband brengt met elkaar en met

---

⁴ Eric Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur, Geschiedenis van de kraakbeweging [1964-1999]* (Amsterdam, 2000) 193.

⁵ Ibidem 152.

⁶ Bart van der Steen en Knud Andresen, *A European Youth Revolt, European Perspectives on Youth Protest and Social Movements in the 1980s* (Bochum, 2016) 11

algemene ontwikkelingen die toen speelden. In de bundel worden echter alleen landelijke bewegingen besproken en geen specifieke casussen, dus ook niet Nijmegen.

Hans Pruijt, assistent hoogleraar sociologie aan de Erasmusuniversiteit van Rotterdam, ziet ook dat de Nederlandse kraakbeweging steeds meer een protestbeweging werd, maar onderscheidt tegelijkertijd verschillende niveaus van kraken. Deze hingen af van het directe belang van de eigenaar of een derde partij in het gebouw, zo blijkt uit zijn artikel: 'The Power of the Magic Key: The Scalability of Squatting in The Netherlands and the United States'. Volgens Duivenvoorden splitste de kraakbeweging zich halverwege de jaren tachtig in een 'harde' groep die verder wilde gaan met actieve confrontaties en een meer gematigde groep die vooral haar verworven positie wilde consolideren. Mede hierdoor was na het begin van de jaren tachtig de bloeiperiode van de kraakbeweging, althans voor Nederland voorbij. Pruijt ziet voor die consolidatie van de jaren tachtig verscheidene oorzaken, waaronder ook het komen van antikraakwonen en antikraakbureaus.⁷ Verder ziet hij ten eerste dat de stedelijke overheid voorzichtiger was met het aangaan van bouwprojecten en dergelijke om zo leegstand te voorkomen. Ten tweede daalden de huizenprijzen zodat projectontwikkelaars makkelijker hun plannen konden doorvoeren. Ten derde werd in 1984 het kraken van woningen die minder dan een jaar leegstonden illegaal. Vooral door de antikraakbureaus is kraken sinds de jaren tachtig minder populair geworden al zegt Pruijt dat er nog steeds gebouwen zijn die alleen door kraken echt een functie krijgen.⁸ Ook Pruijt focust zich net als Duivenvoorden en van der Steen niet echt op individuele gevallen. Hij noemt ze wel, maar de focus ligt op de algemene kenmerken.

Alle behandelde auteurs, op Neuwirth na, gaan dus niet echt in op individuele gevallen en op Duivenvoorden na hebben ze het niet over Nijmegen. Zelfs die laatste besteedt er nauwelijks aandacht aan. In de algemene literatuur met betrekking tot kraken en de kraakbeweging is dus weinig ruimte voor Nijmegen en de Piersonrellen.

Het is in het kader van dit onderzoek van belang om nog hét werk te noemen als het over de Zeigelhofaffaire en Piersonrellen gaat. Dat is het boek: *De Pierson, Verhalen over een volksopstand in twintigste eeuwse Nijmegen* van Arthur Bruls, verschenen in 2006. Dit boekje gaat juist alleen over de Piersonrellen. Bruls is oud-student geschiedenis aan de Radboud Universiteit en werkt er tegenwoordig als archivaris. Voor dit boek heeft Bruls meerdere betrokkenen geïnterviewd van verschillende kanten. Krakkers, iemand uit de gemeenteraad, een winkelier uit de buurt, een oorspronkelijke bewoonster en zo nog een aantal mensen. Dat maakt dit boek een mooi overzicht van de gebeurtenissen van toen en de beweegredenen van de verschillende betrokkenen. Aan de hand van deze interviews schreef Bruls een overzicht over wat er destijds gebeurde. Daarna volgen nog de verhalen van de betrokkenen vanuit hun perspectief. In het boek worden een aantal dingen

---

⁷ Hans Pruijt, 'The Power of the Magic Key: The Scalability of Squatting in the Netherlands and the United States', in *The Squatters' Movement in Europe* (Londen, 2014) p 110-135 hier 122

⁸ Ibidem, 122

geconcludeerd. Zo staat in het voorwoord al dat noch de Nederlandse kraakbeweging noch de politiek haar doelen heeft bereikt. Wel heeft de Nijmeegse bevolking destijds twee dingen duidelijk gemaakt. Ten eerste dat de politiek niet meer ‘over hun hoofden’ beslissingen kon nemen ook al waren ze gekozen en ten tweede dat geweld nooit een oplossing kan zijn voor een meningsverschil van welke aard dan ook. Nadien is het nooit meer helemaal rustig geworden in Nijmegen.⁹ Wat ook interessant is om te vermelden is dat volgens Bruls een terugkerend verschijnsel tijdens ‘de Pierson’ was dat de verschillende kanten een verkeerde inschatting hadden van hoe grote groepen over een bepaald thema dachten.¹⁰ Dit zorgde voor verrassende wendingen. Bruls beschrijft echter alleen de rellen, maar laat na ze in de bredere context van de algemene kraakbeweging. Hij noemt wel bijvoorbeeld het ‘over de hoofden van de bevolking’ beslissen van de politiek, maar koppelt dit niet echt aan een algemene ontwikkeling. Hier is dus nog een lacune.

Het boek van Bruls is dus het meest complete werk over de rellen, maar hij maakt, buiten enkele terloopse verwijzingen, nauwelijks een koppeling met de algemene kraakbeweging. Tegelijkertijd hebben de andere auteurs in hun stukken over de gehele kraakbeweging het nauwelijks over de Piersonrellen. Slechts Duivenvoorden heeft het er kort over, waarbij hij het vooral gebruikt als ondersteuning bij zijn verhaal over de kraakbeweging in Amsterdam, maar hij gaat er behoudens enige achtergrondinformatie verder niet concreet op in. Er is wat mij betreft dus nog te weinig geschreven waarin de Piersonrellen in de bredere context van de kraakbeweging worden geplaatst. Door dat wel te doen wordt enerzijds duidelijker welke algemene factoren ook bij de Piersonrellen te zien zijn en dus hoe de Piersonrellen staat in verhouding tot de algemene context en anderzijds wordt het beeld van de verspreiding van krakersrellen over Nederland ook wat duidelijker.

Deelvragen, hoofdstukindeling, bronnen en methode

Om de hoofdvraag te ondersteunen zijn er de volgende deelvragen:

1. Hoe was de organisatiestructuur en reputatie van de Nederlandse kraakbeweging in 1981 en welke ontwikkeling had ze hiervoor doorlopen?
2. Waarom besloot de Nijmeegse gemeenteraad tot de aanleg van een parkeergarage aan de Piersonstraat?
3. Wat was het actieplan van de krakers in de Piersonstraat en hoe pakte de actie uiteindelijk uit?
4. Hoe reageerde het Nijmeegse stadsbestuur op het kraken van de Zeigelhof?

In het eerste hoofdstuk beantwoord ik de eerste deelvraag. Hiervoor heb ik voornamelijk gebruik gemaakt van literatuuronderzoek. Het boek van Duivenvoorden heeft hierbij als basis gediend, vanwege de compleetheid. Voor aanvulling heb ik onder meer gebruik gemaakt van Van der Steen en

---

⁹ Arthur Bruls, *De Pierson. Verhalen over een volksopstand in twintigste eeuwse Nijmegen* (Nijmegen 2006) 6

¹⁰ Ibidem, 12

verschillende naslagwerken over de algemene Nederlandse geschiedenis om het geheel meer in context te plaatsen. Dit hoofdstuk en deze deelvraag zijn bedoeld om als eerste de brede context te behandelen alvorens verder in te zoomen op Nijmegen.

De tweede deelvraag wordt beantwoord in het tweede hoofdstuk, gewijd aan de voorgeschiedenis en de aanloop naar de bezetting en de rellen. Hiervoor heb ik voornamelijk gebruik gemaakt van het boekje van Bruls, maar ook van archiefmateriaal, namelijk het rapport dat de burgemeester opstelde voor de raadsleden, waarin hij het ook kort heeft over de voorgeschiedenis. Dit hoofdstuk en deze vraag dienen om, na de landelijke context zoals behandeld in het eerste hoofdstuk, de lokale context te verduidelijken en zo aan te geven waarom de Zeigelhofgarage gebouwd zou worden en welke besluiten hier toe leidden.

De derde en vierde deelvraag worden beantwoord in hoofdstuk drie en vier. Deze hoofdstukken zijn chronologisch van opzet. Voor de derde deelvraag heb ik gebruik gemaakt van enkele verslagen van krakers uit die tijd, alsmede van een uitzending van 'De Reünie' van mei 2017, waarin krakers van toen geïnterviewd worden. Bruls had deze vanzelfsprekend niet tot zijn beschikking. Voor de vierde deelvraag heb ik voornamelijk gebruik gemaakt van archiefmateriaal, met nadruk op het rapport van de burgemeester en dat van de politie en de bijlagen. Ook de notulen van de gemeenteraad bevatten veel informatie over de besluitvorming, al staat er ook een flink deel hetzelfde in als in het rapport. Omdat het rapport achteraf is opgesteld kan het zijn dat niet alles is weergegeven als werkelijk is gebeurd, maar dat is gissen. Daarnaast heb ik ook gebruik gemaakt van het archief van de Nijmeegse kraakbeweging. De bruikbaarheid hiervan is echter minder dan van de officiële rapporten. Het archief is een verzameling van losse vellen en geknipte en geplakte stukken. Vaak is niet duidelijk wie wat heeft geschreven of mist er een deel van het verhaal. Desondanks zitten er ook goed bruikbare stukken bij zoals bijvoorbeeld korte verslagen van mensen die wel benoemd worden. Ook heb ik hier weer gebruik gemaakt van het boekje van Bruls. Daarnaast gebruik ik nog enkele krantenartikelen van Delpher.

Beknopte geschiedenis van de Nederlandse kraakbeweging

Het eerste deel van het onderzoek behelst een analyse van de kraakbeweging in het algemeen. Om de Piersonrellen goed in de algemene context te kunnen plaatsen is het van belang te weten hoe de Nederlandse kraakbeweging er op het moment van de rellen voorstond. Daarvoor is het van belang ook de voorgeschiedenis te weten. Zoals we in het komende hoofdstuk zullen zien was de ontwikkeling van de kraakbeweging al een tijdje aan de gang, onder invloed van een grotere sociaal-culturele omslag die Nederland sinds de jaren zestig meemaakte. Deze verandering had ook haar invloed op de ontwikkeling van de kraakbeweging.

Het eerste begin

Zoals Duivenvoorden al zegt zou er nooit gekraakt zijn als er geen woningnood was geweest. Direct na de oorlog het clandestien bezetten van huizen al wel, maar pas vanaf de jaren zestig groeide het uit tot een protestactie tegen de woningnood. Duivenvoorden plaatst het begin van de kraakbeweging daarom ook in deze periode.¹¹ Een andere factor die voor Duivenvoorden meespeelt om voor deze periode te kiezen is het volwassen worden van de eerste generatie babyboomers. Veel jonge stellen en gezinnen konden geen woning vinden. Tegelijkertijd werd er met de welvaart van deze periode veel aan stadsvernieuwing gedaan waarvoor huizen gesloopt werden of op de nominatielijst kwamen om gesloopt te worden. Ze stonden dan wel leeg, maar werden niet bewoond. Dit voedde de onvrede onder woningzoekenden. Iets dergelijks zullen we later ook zien in Nijmegen.

Nadat er al wat aandacht was voor huisbezettingen op het Amsterdamse Kattenburg zorgden voormalige leden van Provo er mede voor dat kraken bekender werd. Mede hierdoor past kraken ook in de periode van vernieuwing die toentertijd begon. Deze periode zorgde voor een grote verschuivingen in machtsverhoudingen en culturele normen en waarden. Aan de verzuiling begon ook een eind te komen, er was meer ruimte voor zelfontplooiing.¹² In het volgende hoofdstuk zullen we zien dat dit ook in Nijmegen speelde. Na verloop van tijd ontstond naar aanleiding van de activiteiten van Provo in Amsterdam het 'Woningburo de Kraker' dat verschillende kraakacties zou coördineren en ook een kraakhandleiding opstelde. Deze handleiding markeerde echter ook weer het einde van het buro en eind jaren zestig zakte de kraakbeweging en het kraken als protest tijdelijk weer in.

Begin jaren 70 kwam het kraken als protest tegen woningnood weer op, onder invloed van verschillende organisaties.¹³ De belangrijkste daarvan was Aktie'70, maar ook de bekende Kabouterbeweging hield zich bezig met kraken. De Kabouterbeweging protesteerde tegen onder meer tegen overmatige consumptie en de aantasting van Natuur en Milieu. De manier van actievoeren van deze twee bewegingen verschilde vaak wel enigszins. Zo probeerde de Kabouterbeweging meer via de

---

¹¹ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 15

¹² J.C.H. Blom en E. Lamberts (red.), *Geschiedenis van de Nederlanden*, (Amsterdam, 2014) 432/433

¹³ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 48-49

Amsterdamse gemeenteraad te werken terwijl Aktie'70 meer met alleen kraken bezig was. Er was in deze periode dus geen sprake van een georganiseerde beweging.¹⁴

In deze periode groeide de ervaring van de krakers ook en begon ook de actiebereidheid en de wil om zichzelf te verdedigen steeds meer naar boven te komen, terwijl krakers zich eerder vaak gewillig lieten uitzetten zodra de politie op de stoep stond. In Nijmegen zou dit bij de lokale kraakbeweging ook spelen. Nadat krakers eerst hadden meegewerkt wilden ze nu ook wat meer hun tanden laten zien. Ook was begin jaren zeventig de kraakbeweging dus nogal versnipperd. Weliswaar waren er ook verscheidene buurtactiegroepen bezig met kraken maar slechts Aktie'70 was in heel Amsterdam aan het kraken. Er was weinig onderlinge binding.

Na enige tijd vielen Aktie'70 en de Kabouterbeweging echter weer uit elkaar en werd kraken omarmd door de alternatieve hulpverlening, zoals voedselbanken. Deze hield het kraken levend en bracht het op de politieke agenda, al waren er in deze periode geen grote acties. In Amsterdam namen daarnaast de kraakactiviteiten van de buurtactiegroepen toe. Na de eerste helft van de jaren zeventig wisten de kraakgroepen los van de hulpverlening een eigen structuur op te bouwen. Door deze onafhankelijkheid kregen ook radicale ideeën kans wortel te schieten.¹⁵

De kraakbeweging groeit door

Halverwege de jaren zeventig gingen de kraakgroepen zich meer en meer verenigen. Kraken werd een op een zichzelf staand politiek issue. Dit gebeurde mede onder invloed van de dreigende invoering van de Antikraakwet die in het voorjaar van 1976 in de Tweede Kamer zou worden behandeld. In deze tijd groeide ook de kritiek op het feit dat veel besluiten achter de genomen. Er werd steeds meer opgeroepen tot openbaarheid en medezeggenschap¹⁶ Ook vonden er in die tijd veel projecten plaats waartegen geprotesteerd werd, zoals de aanleg van de Amsterdamse metro. Uit de noodzaak hiertegen te protesteren ontstond het 'Landelijk Kraakoverleg'. Vanaf toen ontstond min of meer een vaste structuur. Ook nam vanaf die tijd de groei van de beweging een grote vlucht. Massaal stroomden jongeren toe. De Antikraakwet werd aangenomen, maar de echte invoering ervan liet op zich wachten. De dreiging ervan bleef wel en voedde ook de komende jaren verschillende acties. De kraakbeweging groeide dus onverstoort door.

Toen eind jaren zeventig de economie stagneerde kwamen veel huizen en kantoren leeg te staan. Dit zorgde ervoor dat er flink gekraakt kon worden. De overheid faalde om hier een goed antwoord op te vinden.¹⁷ Eind jaren zeventig werd de situatie rond het kraken steeds explosiever. In die tijd diende zich een recessie aan waardoor de overheid fors moest bezuinigen. Verscheidene Nederlandse industriële bedrijfstakken, zoals textiel en scheepsbouw konden zich niet handhaven. De

---

¹⁴ Ibidem, 49-50

¹⁵ Ibidem, 77

¹⁶ Blom e.a., *Geschiedenis van de Nederlanden*, 435

¹⁷ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 138

werkloosheid steeg en daarmee ook de onvrede onder een groot deel van de bevolking. Waar enkele jaren eerder krakers vaak nog vrijwillig vertrokken werd er nu van beide kanten steeds meer geweld gebruikt. Doordat de overheid sinds de oliecrisis van 1973 sowieso al minder financiële mogelijkheden had, was ze ook minder slagvaardig. Dit leidde tot verharding van de confrontatie met het gezag in de jaren zeventig en tachtig.¹⁸

Eind jaren zeventig waren de verscheidene oorzaken van de woningnood onder met name jongeren nog niet opgelost. Tegelijkertijd was de kraakbeweging gegroeid, zowel in aantal als qua ervaring. Dat eerste kwam vooral doordat er veel jongeren werkloos waren, waardoor ze de tijd en de motivatie hadden om zich bij de kraakbeweging aan te sluiten, het was een tijd van economische recessie. Bovendien had de kraakbeweging de steun van verschillende maatschappelijke organisaties.¹⁹ In de jaren hierna zou zoals Duivenvoorden het zegt ‘de boel exploderen’. Het begon met de Acties rond de Grote Keizer, een rijtje van zes kraakpanden aan de Amsterdamse Keizersgracht. In oktober 1979 kregen de ‘bewoners’ het bericht dat ze eind november het pand moeten hebben verlaten. De meesten vertrokken, maar een tiental radicalen bleef en met de hulp van medestrijders uit andere buurten begonnen ze de panden te barricaderen. Toen de krakers ook nog een raadsvergadering wisten te verstoren durfde burgemeester Polak de ontruiming niet meer aan. Door de dreiging met gewelddadig verzet was de huisvestingsproblematiek hoog op de politieke agenda gekomen. Door de toenemende dreiging van geweld raakte de kraakbeweging eind jaren zeventig in een spagaat.²⁰ Aan de ene kant kreeg ze hierdoor een zekere politieke invloed, aan de andere kant nam ook de repressie en criminalisering van de kant van de overheid toe.

Het hoogtepunt

De toename van geweld bereikte zijn hoogtepunt op 30 april 1980, tijdens de kroning van Beatrix. Dit was enerzijds een protest tegen leegstand en voor betaalbare huizen, maar ook een protest tegen het vorstenhuis. Onder het motto: ‘Geen woning, geen kroning’ werd deze dag uitgeroepen tot ‘aktiedag’. Honderden mensen gingen de straat op en raakten slaags met de ME, niet alleen krakers maar ook sympathisanten en omstanders raakten in de geweldsspiraal betrokken. Doordat de kroning op televisie werd uitgezonden verspreidden de beelden zich snel naar het buitenland en in de weken en maanden daarna zijn diverse krakers naar onder meer Londen en Nürnberg gegaan om daar ideeën uit te wisselen. Amsterdam is in deze periode een belangrijke schakel in de internationale kraakbeweging.²¹

---

¹⁸ Blom e.a., *Geschiedenis van de Nederlanden*, 444

¹⁹ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 152

²⁰ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 198

²¹ Van der Steen, *A European youth revolt*, 2

Deze verspreiding kwam mede omdat aan het begin van de jaren tachtig er in een aantal landen conservatieve regeringen aan de macht kwamen.²² Zij zorgden mede als gevolg van de economische crisis voor een economische transitie van zware industrie naar dienstverlening. Dit ging gepaard met hevige industriële conflicten en de opkomst van neoliberalisme. Er was veel opstand en protest tegen deze veranderingen.²³ De krakersrellen maakten er ook deel van uit. In deze tijd begonnen echter ook de eerste scheuren in de beweging te ontstaan. De toenemende radicalisering zorgde ervoor dat hulpverleningsinstanties, die eerst sympathisant waren, zich meer en meer van de beweging gingen afkeren. Ook de verschillende inzichten over de te volgen koers en het ontbreken van een duidelijk centraal gezag begon zich te wreken. Vaak werd met een deel van de krakers afspraken gemaakt, maar werden die door andere krakers die er niet bij betrokken waren geschonden. Ook werden acties meer en meer spontaan georganiseerd tegen beslissingen op korte termijn. De kraakbeweging dreigde in een spiraal van geweld en tegengeweld te worden getrokken.²⁴ Volgens Duivenvoorden was het van een beweging vóór jongerenhuisvesting een tegenbeweging geworden. Onder de vlag van de kraakbeweging werd er tegen van alles en nog wat geprotesteerd.²⁵ De kraakbeweging was toen geen geheel meer, voor zover het dat ooit is geweest.

Na 1981 begon de kraakbeweging echt uiteen te vallen. Er was een groep voorstanders van een harde lijn die geweld niet schuwden en een groep voorstanders van een meer zachte lijn die stonden voor overleg en het consolideren van de positie die ze op dat moment hadden verworven. Door het toenemende geweld van de eerste groep nam ook de sympathie voor de kraakbeweging als geheel af.²⁶ Ook nam het aantal gekraakte panden af als gevolg van stedelijke herontwikkeling. Slooppanden werden nu ook echt gesloopt. Bovendien overlegden groepen krakers steeds vaker met eigenaren van panden om er te blijven wonen.²⁷ Door dalende vastgoed prijzen was dat voor de eigenaar van een pand vaak aantrekkelijker.²⁸ Zo kromp de kraakbeweging langzamerhand tot er slechts enkele honderden radicalen over waren. De overblijfselen van de kraakbeweging hebben nog slechts een plek in de marge van de samenleving.

Conclusie

Op het moment van de rellen in Nijmegen was de kraakbeweging dus op het hoogtepunt van haar bestaan, of net er voorbij. De krakers in Amsterdam waren voorbeelden voor de rest van de wereld en

---

²² Ibidem, 11

²³ Nicholas Blomley, 'Enclosure, Common Right and the Property of the Poor', *Social & Legal Studies*, vol. 17 (2008) 311-331, aldaar 323

²⁴ Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur*, 178,189, 198

²⁵ Ibidem, 216

²⁶ Ibidem, 228

²⁷ Pruijt, *Magic Key*, p 122

²⁸ Jan K. Brueckner, 'Urban squatting with rent-seeking organizers', in *Regional Science and Urban Economics* 43 (2005) p 561-569, aldaar 568

ook voor Nijmegen. Degenen die de huisjes in de Piersonstraat bezetten riepen dan ook versterking in van hun Amsterdamse collega's. De kraakbeweging was echter niet één beweging, maar meer een verzameling van kleine groepen die min of meer hetzelfde doel hadden. Er was geen duidelijke leiding en acties werden vaak niet van bovenaf gecoördineerd. Dit zorgde er uiteindelijk voor dat de beweging weer uit elkaar viel. Voor die tijd had ze echter wel haar invloed op Nijmegen.

Voorgeschiedenis van de Piersonrellen

Voordat ik verder ga met de deelvragen 2 en 3 is het handig om het even over de voorgeschiedenis en de aanloop naar de Piersonrellen te hebben. De huisjes aan de Piersonstraat moesten gesloopt worden om plaats te maken voor een parkeergarage, maar die is er niet zomaar gekomen. Er is een lange aanloop aan vooraf gegaan en ook de besluitvorming rond de parkeergarage heeft jaren geduurd en voor veel spanningen in de raad gezorgd. Voor het begrijpen van de rellen is enige kennis hierover vereist.

Ontwikkelingen in de Nijmeegse binnenstad

De panden aan de Piersonstraat en naastgelegen Karrengas waren gebouwd rond 1914. Toen werden de krotten die hier eerst stonden opgeruimd en vervangen door huizen. In 1944 werd de Nijmeegse binnenstad per ongeluk gebombardeerd door geallieerde bommenwerpers. 2260 huizen en 400 winkels werden volledig vernield en 13000 beschadigd en ook waren er 1600 doden en 3150 zwaar gewonden te betreuren. De Piersonstraat ligt net in het gebied dat werd gemist door de bommen. Na de oorlog werd snel begonnen met de herbouw van de stad. In plaats van de oorspronkelijke bebouwing te herstellen werd het centrum van Nijmegen opnieuw ingericht waarbij de functie meer op winkelen kwam te liggen en het stratenpatroon werd veranderd. Dit gebeurde in andere steden met flinke oorlogsschade zoals Arnhem en Rotterdam ook.²⁹ Onder meer de van oost naar west lopende Zeigelbaan, waar de Piersonstraat en Karrengas op uitkwamen verdween en iets noordelijker werd het tegenwoordige ‘Plein 1944’ aangelegd. Door de nieuwe bebouwing werden de beide straatjes afgesloten van de binnenstad. Via de zogeheten Zeigelhof (niet te verwarren met de parkeergarage waar later zoveel om te doen is) komen ze tegenwoordig uit op de Bloemerstraat.

Tegelijk met de vernieuwing van het centrum zette de verkrotting van de historische benedenstad, die al voor de oorlog als gevolg van de bouw van de Waalbrug was begonnen, door.³⁰ In de jaren vijftig en zestig werden grote delen van de bebouwing gesloopt met de bedoeling er later winkels, kantoren en koopwoningen te plaatsen. In de tussentijd werden de lege vlakken gebruikt als parkeerplaats. Aan de Bloemerstraat werden echter ook goede huizen gesloopt om de straat te verbreden en geschikt te maken voor autoverkeer.³¹ Er zijn verschillende ontwikkelingen gaande die later tijdens de rellen ook een rol zouden gaan spelen: de tegenstelling tussen een stad met woonfunctie voor mensen met weinig geld óf een stad met een representatieve uitstraling en tussen het aanwenden van middelen om woningen te behouden of het aanwenden van middelen om meer ruimte te scheppen voor de auto.³²

---

²⁹ Canon van Arnhem, <https://mijngelderland.nl/canons/arnhem> [geraadpleegd 15 maart 2018]

³⁰ Canon van Nijmegen, <https://mijngelderland.nl/canons/nijmegen> [geraadpleegd 15 maart 1981]

³¹ Canon van Nijmegen, <https://mijngelderland.nl/canons/nijmegen> [geraadpleegd 15 maart 1981]

³² Bruls, *De Pierson*, 15

Het Buurtcomité Benedenstad, dat was opgericht als protest tegen de sloop van de benedenstad, verzette zich echter tegen de plannen omdat hierin geen plaats was voor de oorspronkelijke bewoners. Ze waren succesvol en in 1976 werd de Benedenstad woongebied en een jaar eerder al beschermd stadsgezicht. Nu moest de gemeente op zoek naar nieuwe parkeergelegenheden. Dit was extra nodig omdat het Nijmeegse stadscentrum aan de rand van de stad ligt waardoor veel mensen de neiging hebben om niet te winkelen in het centrum. Dit was al te merken na de bouw van de Waalbrug en het uit de vaart nemen van de veerpont.³³ Onder meer een garage onder het Plein 1944 werd overwogen, maar de PvdA was tegen.³⁴ Nadat verschillende andere opties afvallen komt die optie toch weer terug, maar de PvdA bleef tegen. Als compromis werd besloten om een parkeergarage bij het Zeigelhof te bouwen.³⁵ Het college bestond na de gemeenteraadsverkiezingen van 1974 uit CDA en PvdA en de PvdA wilde voorkomen dat het college zou vallen. Waarschijnlijk stemden ze daarom in met het compromis hoewel hun argument tegen een garage onder het Plein 1944 (dat het verkeer hierdoor te ver de stad in zou komen) ook hier gold.

Er is dus een sterke tegenstelling te zien tussen het CDA en de PvdA.³⁶ Dit heeft zijn grondslag in het feit dat Nijmegen in die tijd bezig was een omslag te maken van een stad die voornamelijk katholiek (eerst KVP, later CDA) stemde, naar een stad die op een gegeven moment ‘Havanna aan de Waal’ werd genoemd vanwege de grote steun aan linkse partijen. Tot aan het begin van de jaren zeventig kon de KVP erop rekenen dat het bij de gemeenteraadsverkiezingen een absolute meerderheid zou halen. Ook waren er tot dat moment op de PvdA, CPN en PSP na geen linkse partijen vertegenwoordigd in de raad, waarbij alleen de PvdA bij elke verkiezingen zetels haalde. Vanaf de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 werd de KVP nog wel steeds de grootste partij, maar moesten er coalities gevormd gaan worden.³⁷ Ook kwamen er nieuwe linkse partijen bij, namelijk de PPR, D66 en SP. In 1986 werd de PvdA voor het eerst groter en anno 2018 heeft het CDA slechts 2 van de 39 zetels. Dit past in het beeld van de ontzuiling dat in de jaren zestig te zien is. Landelijk was het beeld dat de gevestigde politieke partijen (KVP/ARP/CHU, PvdA en VVD) de vanzelfsprekende steun die ze vanuit hun zuil konden verwachten verloren. Incidentele factoren als economische conjunctuur en hoogoplopende kwesties in de massamedia werden belangrijker en als gevolg daarvan de verkiezingsuitslagen grilliger.³⁸ Dit beeld is ook in Nijmegen zichtbaar.³⁹ Weliswaar veranderde de steun voor de PvdA en VVD niet zoveel, maar de christelijke partijen verdwenen dus bijna geheel.

---

³³ Ibidem, 8

³⁴ ‘Ruzie met CDA, PvdA-wethouders opgestapt in Nijmegen’, *De Volkskrant* (24 september 1977)

³⁵ Rob Hoogveld, *Dossier Zeigelhof* (Nijmegen, 1981) 6

³⁶ Jan Brabers [red.], *Negentiende en Twintigste Eeuw*. Nijmegen, Geschiedenis van de oudste stad van Nederland (Wormer 2005) 566

³⁷ Ibidem, 563-564

³⁸ Blom e.a., *Geschiedenis van de Nederlanden*, 438-439

³⁹ Rob Camps en Arie Mens, *Het grote geschiedenisboek van Nijmegen* (Zwolle, 2010) 292

Zoals verderop te zien zal zijn had het CDA moeite te accepteren dat het niet meer altijd de leidende rol had in de gemeenteraad.

In mei 1975 maakte de gemeente het besluit voor een garage bij de Zeigelhof bekend. De bewoners kwamen in actie en dienden enkele maanden later een bezwaarschrift in, welke in februari 1976 werd verworpen. Na spanningen in het college werd besloten om beide opties nog eens door te rekenen en uiteindelijk besloot de gemeenteraad door te gaan met de optie Zeigelhof aangezien die 4 miljoen gulden goedkoper was. In 1979 behandelde de Raad van State de bezwaren van de bewoners. Ondertussen gingen de acties tegen de sloop gewoon door en ook de gemeente ging door met de voorbereidingen. In juli 1980 verwierp de Raad van State de bezwaren.⁴⁰

Intussen was na de gemeenteraadsverkiezingen van 1978 de samenstelling van de Nijmeegse gemeenteraad veranderd en hoewel de PvdA de tweede partij werd koos het CDA ervoor om met VVD en D66 samen een college te vormen.⁴¹ Dit nam de PvdA hen niet in dank af en de links-rechts polarisatie in de raad tussen de SP, PPR, PSP en PvdA enerzijds en de coalitiepartijen anderzijds. De PvdA had voor de garage gestemd maar wilde er eigenlijk vanaf omdat het verkeer alsnog naar hun mening te ver de stad in zou dringen. Het CDA had ook voor gestemd maar wilde nog steeds liever een garage onder het Plein 1944.⁴² Waarom het nieuwe college doorging met de bouw is niet helemaal duidelijk. Mogelijk wilde men zo snel mogelijk de parkeerproblemen oplossen. Met name het CDA wilde zo de winkeliers in de binnenstad ter wille zijn. Het kan echter ook zo zijn dat het CDA haar steun voor de Zeigelhofgarage wilde gebruiken als wisselgeld om alsnog haar plan voor een garage onder het Plein 1944 erdoor te krijgen. Door de parkeergarage bij het Zeigelhof te laten vallen zou het CDA hiervoor hopelijk steun krijgen van de PvdA. Hiervoor moest het CDA echter wel eerst de Zeigelhofgarage steunen.

Conclusie

Rond de besluitvorming over de Zeigelhofgarage speelden dus verscheidene ontwikkelingen. Ten eerste de stadsvernieuwing in de binnenstad die al sinds de oorlog bezig was. Daar kwam vanaf de jaren vijftig en zestig de opkomst van de auto bij, waardoor er een groeiende behoefte aan parkeerruimte ontstond, waarvoor oplossingen moesten worden gezocht. Daarnaast speelde in de Nijmeegse politiek de transitie van dominantie door confessionele naar dominantie door linkse partijen. Dit laatste zorgde in de tweede helft van de jaren zeventig voor een polarisatie tussen links en rechts in de gemeenteraad. Doordat er van beide kanten één partij in het college zat betekende dit dat er compromissen werden gesloten waar beide partijen soms niet echt achter stonden. De Zeigelhof en

---

⁴⁰ Hoogveld, *Zeigelhof*, 12

⁴¹ Huis van de Nijmeegse geschiedenis

https://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Gemeenteraadsverkiezingen_1978 geraadpleegd 15-01-2018

⁴² Bruls, *De Pierson*, 19

Piersonstraat als locatie voor een nieuwe parkeergarage was een dergelijk compromis. Dit zorgde ervoor dat, nadat er in 1978 een andere coalitie kwam, beide partijen eigenlijk van die locatie af wilden. Hoe ze hiermee omgingen verschilde echter nog al en had ook zijn invloed op de rellen enkele jaren later.

De aanloop naar de Piersonrellen

Nu we weten hoe de voorgeschiedenis was, is het van belang te kijken naar de aanloop naar de rellen. In 1981 was de samenstelling van het college veranderd en de partijen die eerst nog samen besloten hadden tot de bouw van de garage stonden nu tegenover elkaar. Dat zou van invloed blijken te zijn op de besluitvorming rond de rellen.

Krakers bezetten de woningen

De Nijmeegse kraakbeweging is ontstaan aan het begin van de jaren zeventig vanuit de studentenbeweging en kende een soortgelijke ontwikkeling als de landelijke kraakbeweging. Eerst kraakte men als protest tegen woningnood, later als protest tegen maatschappelijke problemen. De eerste actie vond plaats op 5 mei 1970, op de Nationale Kraakdag. Toen bestond er ook al een Vereniging Nijmeegse Krakers, die, net als Woningburo de Kraker, praktische en Juridische informatie verstrekte en Kraakacties plande. Eind jaren zeventig werd deze taak behartigd door een wekelijks ‘Kraakkafé’.⁴³ In de loop van de jaren zeventig kraakte de beweging een aantal panden. Meestal ging dit zonder al teveel geweld, maar in 1979 veranderde dat. Toen een aantal krakers net een pand hadden gekraakt werden ze er meteen door een grote politiemacht uitgezet. De krakers waren zo verbouwereerd dat ze zich nauwelijks verzetten.⁴⁴

In de loop van 1980 legde Jos Sloot, een van de bewoners van de Piersonstraat contact met de Nijmeegse kraakbeweging.⁴⁵ Tegen die tijd werd duidelijk dat de bewoners het proces bij de Raad van State zouden gaan verliezen en Sloot wilde het er niet bij laten zitten. Hij vroeg de krakers om de pandjes te bezetten waar de bewoners gedwongen uit moesten. De krakers zagen dit wel zitten. De uitzetting van een jaar geleden had aan hun kant voor een hoop frustraties gezorgd en ze zochten een mogelijkheid om iets terug te doen. Ze voelen zich daarnaast in een politiek isolement en de dreigende sloop van de Piersonstraathuizen bood dusdoende een uitgelezen mogelijkheid om enerzijds radicaal te zijn en iets terug te doen voor de nederlaag die ze destijds leden en anderzijds ook aansluiting te vinden bij een grotere groep. De bewoners waren blij en hadden het idee dat er eindelijk iemand voor ze opkwam nadat alle andere mogelijkheden waren uitgeput en de overheid ze in de steek had gelaten. De bewoners gaven krakers kopieën van hun huissleutels. Zodra ze aan de voorzijde hun sleutels afgaven aan iemand van de woningbouwvereniging slopen aan de achterzijde, soms met medeweten van de bewoners, krakers het huis binnen. Wat dit betreft lijkt de actie enigszins op de Amsterdamse actie rond de Grote Keizer. Ook hier halen bewoners er krakers bij, al is het verschil dat in Amsterdam de bewoners zelf ook krakers zijn, terwijl het in Nijmegen de oorspronkelijke bewoners zijn. Dit kwam echter niet vaak voor. Meestal werden en worden er leegstaande huizen en panden

---

⁴³ Huis van de Nijmeegse geschiedenis, <https://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl> (geraadpleegd op 15 maart 2018)

⁴⁴ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 14:00

⁴⁵ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 10:00

gekraakt zonder medeweten van de eigenaren en eventuele bewoners. Wel was de reden hetzelfde, er werd woonruimte gesloopt om plaats te maken voor een ander gebouw waar niet gewoond kon worden.

In september 1980 werd ook het pakhuis aan het Zeigelhof door de krakers bezet en vervolgens 'De Eenhoorn' gedoopt. De krakers gingen vervolgens op bezoek bij de verantwoordelijke wethouder Wim Vrijhoef van D66. Ze wilden dat de huizen bleven bestaan, maar Vrijhoef gaf niet toe. Hij benadrukte dat het besluit voor de sloop was genomen en dat de krakers uit de huisjes moesten.⁴⁶ De trein was volgens hem in beweging gekomen en niet meer stop te zetten. Eind 1980 kregen de krakers een brief waarin ze werden gesommeerd om de huisjes te ontruimen anders zou de gemeente naar de rechter stappen. Linkse partijen verklaarden zich vervolgens solidair met de actievoerders.⁴⁷ Vanaf december 1980 werden de huisjes vervolgens gebarricadeerd. Er werd verder stiekem bouw materiaal verzameld, er werden tekeningen gemaakt voor een barricade en er werden studenten en krakers uit onder anderen Groningen en Amsterdam gemobiliseerd. De zaak werd zogezegd gemilitariseerd. Hoewel de bewoners hun twijfels hadden over barricades gingen ze er toch mee akkoord. De bewoners waren dus wel blij met de krakers, maar waren bang voor geweld. Hun verlangen om de huisjes te behouden bleek uiteindelijk groter.⁴⁸ Op 16 januari kwam de gemeenteraad op initiatief van de PvdA bijeen om te kijken of er echt geen alternatieven zijn. CDA en D66 bleven bij hun standpunt dat ze alleen wilden praten als de PvdA in zou stemmen met een parkeergarage onder het Plein 1944.⁴⁹ De PvdA weigerde. Vervolgens braken er op de publieke tribune rellen uit.⁵⁰

De barricades worden gebouwd

Terwijl de krakers toen al een tijd bezig waren spullen te verzamelen om later barricades te bouwen had de gemeente een kort geding aangespannen. De uitspraak hiervan stond gepland op maandag 16 februari. De nacht ervoor voerden de krakers hun plan uit om barricades op te werpen. Vanuit een pand aan de Pontanusstraat vertrok om half drie s 'nachts een lawaaige optocht, bedoeld om de politie af te leiden. Toen de politie bezig was vertrokken vanuit een kraakpand aan de Arkeestraat mensen die de barricades zouden gaan bouwen. De in de voorafgaande maanden verzamelde spullen werden tevoorschijn gehaald en als bouw materiaal gebruikt. Hierbij waren ook drie sloopauto's. Niet veel later was 'Vrijstaat de Eenhoorn' een feit. Hoewel de krakers bang waren dat de barricades snel ontruimd zouden worden gebeurde dat niet. De gemeente was namelijk op de hoogte van dit plan, evenals van de voorbereidingen om barricades op te werpen, maar koos ervoor om de beschikbare politiemacht in

---

⁴⁶ Bruls, *De Pierson*, 20

⁴⁷ Hoogveld, *Zeigelhof*, 14

⁴⁸ Bruls, *De Pierson*, 22

⁴⁹ Regionaal Archief Nijmegen, Secretarie Gemeente Nijmegen / Organisme - Algemeen 1946 - 1984 (1209), inv.nr. 1895, notulen van de gemeenteraad, 15 januari en 5 februari 1981 f. 65

⁵⁰ Bruls, *De Pierson*, 21

te zetten voor het begeleiden van de optocht. Dit omdat ze bang was voor vernielingen, blijkt uit het rapport van de burgemeester.⁵¹

Op maandag 16 februari was er een vergadering van de commissie Politie en Openbare Orde. Juridisch gezien had de gemeente de barricades kunnen ontruimen, maar daarvoor waren er te weinig manschappen.⁵² Ook was men bang dat als de barricades waren opgeruimd er meteen weer nieuwe zouden worden opgeworpen.⁵³ Commissaris Reinink kondigde diezelfde middag in een interview aan dat de barricades spoedig ontruimd zouden worden, maar ondertussen hadden deskundigen al vastgesteld dat dit niet zou kunnen met civiel materiaal. Bovendien was men bang dat het zou zorgen voor escalatie.⁵⁴ Het opruimen van de barricades werd daarom gelijk gepland met een eventuele ontruiming die, in afwachting van de uitspraak van de rechter op vrijdag, gepland stond voor maandag 23 februari. Ook hier lijken de Piersonrellen op de acties rond de Grote Keizer. Bij de Grote Keizer durfde de burgemeester ook niet te ontruimen, uit angst voor slachtoffers. Maar waar het in Amsterdam ook tot afstel kwam, bleef het in Nijmegen bij uitstel.

De volgende ochtend verschenen er wel jongeren voor de barricades die al snel begonnen met het gooien van stenen. Door hen met de waterslang nat te spuiten hield het gooien op, maar kraker Mattie raakte wel gewond aan zijn oog. Sympathisanten vormden een geweldloze zitblokkade en een van de krakers ging met de jongeren in gesprek. Dit had succes en ze verdwenen. De jongeren kwamen echter een aantal keer terug en werden vervolgens door de krakers en uiteindelijk ook door de ME weer verwijderd. Vanaf dinsdag gingen de krakers samen met de Katholieke Werkende Jongeren, een jongerenorganisatie van leerlingen van de LTS en huishoudschool en werkende jongeren, met de rellende jeugd in gesprek.⁵⁵ Hoewel in naam nog katholiek was deze KWJ steeds linkser geworden en ze sympathiseerden dan ook met de krakers. Ze vonden het zonde dat arbeidswoningen werden gesloopt. Omdat ze veel van de baldadige jongeren kenden wisten ze met hen in contact te komen en zo het stenen gooien te stoppen.⁵⁶ Ook gingen de krakers en mensen van de KWJ op scholen langs om met ze in gesprek te gaan en nodigden ze hen uit om een kijkje te nemen achter de barricades. Vanaf donderdag waren ze minder gewelddadig en begonnen ze zelfs mee te helpen om de barricades te versterken.⁵⁷ De krakers konden dus op meer steun rekenen dan alleen van de bewoners. Ondertussen was ook de illegale zender radio Rataplan in de lucht, welke door de krakers werd gebruikt als actiemedium. Alhoewel de zender al een paar jaar bestond was er speciaal voor de bezetting een studio

---

⁵¹ Regionaal Archief Nijmegen, Collectie Nijmeegse kraakbeweging, 1970-2006 (1494) [Hierna afgekort als: Archief kraakbeweging], inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981 f.10

⁵² Regionaal Archief Nijmegen, Secretarie Gemeente Nijmegen / Organisme - Algemeen 1946 - 1984 (1209), inv.nr. 1897, notulen van de gemeenteraad, 19 en 26 maart 1981 f. 155

⁵³ Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, Bijlage 2 f.1

⁵⁴ Hoogveld, *Zeigelhof*, 26

⁵⁵ Bruls, *De Pierson*, 25

⁵⁶ Wim de Jong, 'Het wordt oorlog. We zijn doodsbang', *Het vrije volk: democratisch-socialistisch dagblad* (21 februari 1981)

⁵⁷ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 18:00

ingericht in een van de huisjes.⁵⁸ Er werd onder meer opgeroepen om de geweldloze blokkade te versterken. Net als in bijvoorbeeld Amsterdam radio de Vrije Keizer een belangrijke krakerszender was bleek ook Radio Rataplan voor de Nijmeegse krakers een belangrijk middel om te communiceren met de buitenwereld

Gedurende de week nam de steun vanuit de Nijmeegse bevolking toe. Hoewel de krakers aanvankelijk dachten dat het bouwen van barricades op veel weerstand zou stuiten, bleek uiteindelijk dat ze juist op veel sympathie te kunnen rekenen.⁵⁹ Wat hier de exacte redenen voor waren is niet met honderd procent zekerheid te zeggen, maar toch zijn er een aantal factoren te onderscheiden die er aan hebben bijgedragen. Ten eerste wisten de krakers via Radio Rataplan een groot deel van de stad te bereiken, er waren dus veel mensen op de hoogte van de gebeurtenissen. Ten tweede kregen door de voorlichting op scholen veel jongeren sympathie voor de krakers en begonnen ze ook bijvoorbeeld mee te lopen in demonstraties. Daarnaast waren veel mensen blij dat er werd geprotesteerd tegen de woningnood. Het idee dat de overheid niets deed aan de woningnood heerste dus blijkbaar al langer en ook wijdverspreid. Bruls zegt dat het moeilijk is om mensen te mobiliseren omdat ze vaak het idee hebben dat het toch geen zin heeft, als de mensen zijn overtuigd van het tegendeel komen ze in actie.⁶⁰ Dat is de krakers in samenwerking met de KWJ gelukt. De steun kwam niet alleen vanuit linkse hoek, maar ook van bijvoorbeeld apolitieke organisaties als de carnavalsvereniging. Zij brachten hout van carnavalswagens om de barricades te versterken. Anderen brachten etenswaren. De eenheid tussen de krakers en de bevolking was groot zo bleek. Het lijkt erop dat veel mensen zich geroepen voelden om iets te doen om de krakers te steunen en door dat te doen inspireerden ze ook weer anderen. Blijkbaar wilden veel mensen ook een boodschap afgeven aan de gemeente dat het zo niet langer kon. Zoals Jos Sloot het verwoordde: ‘Er ging een soort doos van Pandora open’⁶¹

Uit het rapport van de burgemeester blijkt dat er naar gestreefd werd zo min mogelijk geweld te gebruiken bij de ontruiming. Uit het verslag van de besloten vergadering van de Commissie Politie en Openbare Orde op 16 februari welke bij datzelfde rapport zit blijkt echter dat een rechterlijke uitspraak: ‘(...) met alle nodige middelen zal worden uitgevoerd’.⁶² Ook blijkt uit de notulen dat volgens de hoofdcommissaris de politie zich voorbereidde op een proportioneel optreden ‘met dien verstande dat als het er nu om gaat gevaar voor onder anderen politiepersoneel te keren, nèt iets meer geweld ook in het driehoeksoverleg akkoord is bevonden’.⁶³ Men wilde geen risico lopen dat de politie terug moet wegens gebrek aan mankracht.

---

⁵⁸ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 23:00

⁵⁹ Bruls, *De Pierson*, 26

⁶⁰ *Ibidem*, 27

⁶¹ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 14:00

⁶² Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, Bijlage 2 f. 3

⁶³ *Ibidem*, 2 f. 3

Conclusie

De pandjes aan de Nijmeegse Piersonstraat zijn dus gekraakt op initiatief van de bewoners en niet op initiatief van de krakers. Dit is een niet vaak voorkomende manier van kraken wat Nijmegen enigszins bijzonder maakt. De kraakbeweging stemde er mee in omdat ze recentelijk nog een nederlaag hadden geleden tegen de politie en graag iets terug wilde doen. Er werden vervolgens lange tijd voorbereidingen getroffen om tijdens een eventuele ontruiming weerstand te kunnen bieden door middel van het opwerpen van barricades. Die werden opgeworpen toen een ontruiming op handen was, maar waar de krakers hadden verwacht dat de barricades binnen een dag zouden worden opgeruimd duurde het uiteindelijk een volle week. Tevens bleek de steun en solidariteit vanuit de Nijmeegse bevolking gedurende de week een stuk groter dan van tevoren werd gedacht. Wat dat betreft zijn de Piersonrellen bijzonder. De schaal waarop de Nijmeegse bevolking de krakers steunde is nergens anders in die mate waar te nemen.

De ontruiming en de nasleep

Gedurende de week wisten de krakers dus veel steun te krijgen van de bevolking, maar uiteindelijk werd er toch besloten tot ontruiming van de barricades en de huisjes, de manier waarop zou echter tot veel verontwaardiging leiden.

De ontruiming

Uiteindelijk volgde op vrijdag 20 februari de uitspraak van het kort geding; de Pierson mocht ontruimd worden. De linkse fracties stelden een compromis voor.⁶⁴ Ze wilden nu wel instemmen met een garage onder het Plein 1944, maar CDA wilde pas verder praten als de huisjes aan de Piersonstraat ontruimd waren. De PvdA steunde vervolgens het besluit tot ontruiming. Advocaten van de krakers praatten nog met burgemeester Hermsen, hoofdcommissaris Hetterscheid en CDA fractievoorzitter Lansink. Die laatste deed dezelfde dag nog een beruchte uitspraak: “Ik vind het goed dat die [de Zeigelhofgarage] er komt als symbool van het feit dat wij niet over ons heen laten lopen met methoden die ontoelaatbaar zijn en dat is ook mijn punt; de rechtsorde is in gevaar”.⁶⁵ Hij was in eerste instantie ook voor het meteen ontruimen van de barricades, omdat hij bang was dat burgers het heft in eigen hand zouden nemen. Het ging het CDA dus blijkbaar niet zozeer om de parkeergarage, maar om wie er de baas was in de stad. Zouden ze toegeven, dan was het een uitnodiging geweest aan een heleboel anderen om met buitenparlementaire acties hun doelen te verwezenlijken. De ontruiming werd dus doorgezet. Waar burgemeester Polak in Amsterdam twee jaar eerder de ontruiming nog afblies uit angst voor doden, was men daar in Nijmegen minder voor bevreesd en vond men dat de rechterlijke uitspraak uitgevoerd moest worden.

In het weekend waren nog enkele demonstraties. Hierbij werd van politiekant geweld gebruikt wat weer tegengeweld uitlokte. Het lijkt erop dat men in een soort spiraal van geweld terecht was gekomen. In dit licht bezien kon de ontruiming Maandag nauwelijks goed aflopen. De politie had voor de ontruiming een flinke politiemacht bijeengebracht. Er waren onder meer, meer dan 2000 man politie, enkele dienstplichtige militairen, een tiental scherpschutters, diverse gewone politieauto's en een stuk of vijf tankdozers (ongewapende tanks met een schuif aan de voorkant). Tot een dergelijk grote politiemacht werd besloten omdat werd verwacht dat de krakers veel en fel verzet zouden bieden en men niets aan het toeval wilde overlaten. Er was namelijk een grote hoeveelheid voorwerpen waargenomen op de daken van de huizen en pakhuis De Eenhoorn en men vreesde dat die als projectielen gebruikt zouden worden. Er werden onder meer enkele honderden politiemensen ingezet om afzettingen te maken rond het terrein, een paar honderd verkeersgeleiders en een paar honderd man aan pelotons voor de binnenstad. Voor de daadwerkelijke ontruiming werden ongeveer zevenhonderd

---

⁶⁴ ‘Burgemeester Nijmegen doet zijn ambtsplicht’, *Telegraaf* (2 maart 1981)

⁶⁵ Bruls, *De Pierson*, 29

politie mensen ingezet.⁶⁶ De tankdozers waren ervoor bestemd om de barricades zo snel mogelijk uit de weg te ruimen. Hoe sneller de barricades weg zouden zijn, hoe sneller de ontruiming ook klaar zou zijn. De bedoeling was immers om zo weinig mogelijk risico te lopen.

Als eerste werd de zender van Radio Rataplan uit de lucht gehaald. Een antiterreurteam viel de studio aan de Pontanusstraat binnen en sloeg de boel kort en klein. Een hulpzender aan de Karregas zond ondertussen gewoon door. Ondertussen was ook het water afgesloten. Dit leidde ertoe dat de krakers geen molotovcocktails gebruikten uit angst voor brand.⁶⁷ In het rapport van burgemeester Hermsen staat echter dat er wel gebruik is gemaakt van molotovcocktails door de krakers.⁶⁸ De zitblokkades voor de barricades werden eerst verwijderd. Dit ging in eerste instantie zonder geweld, al verzetten de mensen die werden weggesleept zich wel, maar toen het (achteraf gezien foute) bericht binnenkwam dat er verderop werd geschoten, werd er traangas gebruikt. De blokkade was nu snel ontruimd. Toen vervolgens werd gewaarschuwd dat er geweld zou worden gebruikt begonnen de krakers uit zichzelf te vertrekken. Ze zagen hoe de politie en ME omging met geweldloze demonstranten en ze vreesden dat als ze zelf geweld gebruiken er werkelijk een slachtpartij zou volgen.⁶⁹ Toen de ontruiming vervolgens niet snel genoeg ging kwam de ME in actie. Met behulp van gummiknuppels en grote hoeveelheden traangas werden de krakers van de barricades gedreven. Vervolgens namen de tanks de barricades nadat men zich er eerst van had verzekerd dat er niemand meer opstond. De tanks werden hierbij volgens het rapport flink bekogeld. Volgens de krakers konden ze echter vanwege de enorme hoeveelheden traangas niet veel doen. Sommigen vielen door het traangas zelfs flauw.⁷⁰ Toen de tanks eenmaal op het pleintje stonden was de actie eigenlijk wel voorbij. De ME ontruimd de huisjes, maar de meeste mensen waren toen al weg of waren weg aan het gaan. Na enig aandringen met de microfoon vertrok de rest ook. De huisjes werden meteen door de ME onbewoonbaar gemaakt.⁷¹

Diezelfde middag nog was er een demonstratie tegen de acties. Daar de politie hier pas laat van op de hoogte was en er geen toestemming was verleend omdat de burgemeester bang was voor rellen, werd besloten te voorkomen dat de demonstratie de binnenstad in zou komen.⁷² Dit is gebeurd door de demonstranten voortdurend in beweging te houden door middel van charges. Hierdoor werden de demonstranten uiteen gedreven. Het risico was echter wel, zo erkende de burgemeester, dat ook mensen die niks met de demonstraties te maken hadden erbij betrokken raakten. Er was wel geprobeerd dit te voorkomen.⁷³ In het Regionaal Archief Nijmegen zijn echter verschillende verslagen

---

⁶⁶ Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, f. 15

⁶⁷ Bruls, *De Pierson*, 32

⁶⁸ Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, f. 25

⁶⁹ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 29:00

⁷⁰ *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017) Min 1:40

⁷¹ Bruls, *De Pierson*, 32

⁷² Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, f. 31

⁷³ Archief kraakbeweging, inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981, f. 32

te vinden van mensen die toen klappen hebben gehad terwijl ze zelf geen geweld gebruikten of al op de grond lagen.⁷⁴ Wat dat betreft past het beleid van de gemeente in het beeld dat gedurende die tijd vaker te zien is. Het doel heiligde de middelen.

Qua geweld lijkt de ontruiming van de Piersonstraat en het opjagen van de demonstratie later op de dag op de rellen zoals die bijvoorbeeld ook in Amsterdam op 30 april 1980 hebben voorgedaan. Ook daar werd er veel gebruik gemaakt van ME, Marechaussee en tanks. Toch zit er een belangrijk verschil tussen beide gevallen. In Amsterdam waren de krakers zelf een stuk gewelddadiger dan hun collega's in Nijmegen en ze raakten vaak slaags met de politie en ME, waarbij ook aan de kant van de politie vaak gewonden vielen. Ook protestoptochten waren vaak gewelddadiger en mondden uit in rellen, zoals in 1975 op de Nieuwmarkt en in 1980 tijdens de kroning. In Nijmegen lijkt de overheid hierop te hebben willen anticiperen door een enorme troepenmacht op de been te brengen. In Nijmegen kwam het echter niet tot grootschalig geweld door de krakers en de bevolking, waardoor juist de vele politiemensen aanleiding gaven tot geweld.

De gemeente en politie hebben dus geprobeerd geweld te voorkomen, aldus de rapporten.

Tegelijkertijd blijkt echter wel dat ze ook wilden laten zien wie er de baas was. Vooral de CDA en haar fractievoorzitter Lansink drongen hier op aan. Dit leidde er mede toe dat er wel degelijk sprake was van geweld waarbij vooral tijdens de ontruiming en laatste demonstratie veel min of meer geweldloze demonstranten gewond zijn geraakt. Het beeld dat door de gemeente is geschetst is dat het in een spagaat zat tussen geen geweld gebruiken, maar toch laten zien wie de baas was. Ze is er niet goed in geslaagd om daar een goede balans in te vinden.

---

⁷⁴ Regionaal Archief Nijmegen, Collectie Nijmeegse kraakbeweging, 1970-2006 (1494), inv.nr. 48, Door actievoerders opgestelde verslagen van de gebeurtenissen rondom de ontruiming, 1981

Conclusie

Wat is er nu allemaal te concluderen na het onderzoek. Hoe konden de Piersonrellen uitgroeien tot een van de grootste krakersoproeren van Nederland?

Begin 1981 was de Nederlandse kraakbeweging op het hoogtepunt van haar macht. Door de economische recessie heerste er veel onvrede en is er veel animo onder met name jongeren om te protesteren tegen de onvrede. De kraakbeweging leent zich hier goed voor. Krakers uit Amsterdam verspreidden kennis naar de rest van Nederland en het buitenland. Ook was de kraakbeweging in deze periode al even aan het radicaliseren. Liet men zich eerst gewillig uitzetten, tegen die tijd schuwden krakers zelf zeker ook geen geweld. Krakers die voorstander waren van meer geweld bij acties namen steeds vaker het voortouw. Tegelijkertijd was de overheid sinds eind jaren zeventig ook begonnen met harder optreden tegen krakers.

In Nijmegen was dit ook het geval. Van de kant van de Nijmeegse overheid was het zo dat het besluit om een parkeergarage te bouwen op de plek van de huisjes na een lange en moeilijke procedure was genomen, waarbij twee kampen in de raad lijnrecht tegenover elkaar stonden en het compromis wat uiteindelijk gesloten werd ook niet populair was. Veel zin had men dus niet om die procedure over te doen. Van de kant van de bevolking was het zo dat een aantal mensen zich niet zomaar wilden neerleggen bij besluiten die van hogerhand werden genomen. Enerzijds was er de lokale kraakbeweging die er na een mislukte kraakactie eind jaren zeventig op was gebrand om bij een nieuwe actie nu eens niet met zich te laten sollen. De Pierson kwam wat dat betreft op het goede moment. Anderzijds waren de bewoners van de huisjes zelf het ook niet eens met de geplande sloop van de huizen, die ze tot in de Raad van State hebben aangevochten. Tegelijkertijd wilde de gemeente laten zien dat zij de baas was in de stad en ook niet zomaar met zich wilde laten sollen.

Nadat de krakers barricades hadden opgeworpen bleek dat ze op meer steun konden rekenen dan ze van tevoren hadden gerekend. Hoewel er eerst nog met stenen naar de barricades werd gegooid, zorgden de uitzendingen van Radio Rataplan, het in gesprek gaan met jongeren en de harde opstelling van de overheid ervoor dat een groot deel van de Nijmeegse bevolking sympathie kreeg voor de krakers en hun actie en ze ook ging steunen. De harde opstelling van de overheid kwam tot uiting in de ontruiming. Uit angst dat de ontruiming gepaard zou gaan met geweld van de kant van de krakers zette de gemeente een grote troepenmacht en tanks in om de operatie zo snel en doeltreffend mogelijk te laten verlopen. Hoewel men streefde naar zo min mogelijk geweld, kreeg het streven de operatie zo efficiënt mogelijk te laten verlopen de overhand, waardoor het geweld ook toenam. Omdat de gemeente ook bang was voor ongeregelde heden in de stad, werd daar eveneens hard opgetreden. Dit zette veel kwaad bloed.

Dan is er nog de vraag hoe de Piersonrellen in het landelijke beeld over de kraakbeweging passen, dat voornamelijk gefocust is op Amsterdam. Er zijn overeenkomsten en verschillen. In Nijmegen zijn dezelfde ontwikkelingen te zien als in Amsterdam. In beide gevallen was er een kraakbeweging die groeide en op een gegeven moment wat meer actie wilde in plaats van alleen

passief verzet, waarna dit ook gebeurde. Verschil is dat die ontwikkeling in Nijmegen later plaats vond dan in Amsterdam. In Amsterdam vonden eind jaren zeventig al gewelddadige kraakacties plaats, terwijl de Piersonrellen in 1981 pas de eerste gewelddadige Nijmeegse kraakactie was. Ook was in Nijmegen de overheid en politie de grootste initiator van geweld, terwijl in Amsterdam het geweld meer vanuit de krakers zelf kwam. Daarnaast deden in Amsterdam ook omstanders mee aan de rellen op de dag van de kroning, terwijl dat in Nijmegen niet gebeurde.

Ook de steun onder de bevolking is een opvallend punt. In Amsterdam had de beweging steun van maatschappelijke organisaties, maar in Nijmegen was de steun breder. Tijdens de actie kwamen particulieren hulpgoederen brengen en er liepen veel mensen mee in protestoptochten. Dit laatste gebeurde in Amsterdam ook, maar kleine initiatieven als het brengen van soep is bij geen actie in Amsterdam op zo'n schaal voorgekomen als in Nijmegen. Het past in het beeld dat sinds de jaren zestig de burger steeds meer opstaat tegen de overheid en niet zomaar accepteert wat er over hun hoofden wordt beslist.

Dan rest nog de beantwoording van de hoofdvraag. Hoe kon het conflict rond parkeergarage Zeigelhof uitgroeien tot een van de grootste krakersconflicten van Nederland? Dit kwam ten eerste door de massale steun vanuit de Nijmeegse bevolking, die de krakers hielp en meeliep in optochten. Hierdoor waren er veel meer betrokkenen dan alleen de krakers zelf. De massaliteit van de steun was nog niet eerder in Nederland gezien bij krakersconflicten. Ook de politieke voorgeschiedenis speelde een rol. De landelijk zichtbare afname van steun aan confessionele partijen was in Nijmegen extra sterk zichtbaar, wat zorgde voor een sterke polarisering in de raad tussen partijen die niet wilden, maar wel moesten samenwerken. Hierdoor werd een impopulair besluit genomen dat vervolgens werd uitgevoerd door partijen die vooral wilden laten zien dat ze de baas waren. Dit leidde ertoe dat de barricades met een grote politiemacht inclusief tanks werden opgeruimd. Naar de bevolking werd weinig geluisterd. De Piersonrellen staan daardoor in het collectieve geheugen van Nijmegen gegrift.

Bronnen

Archiefmateriaal

- Regionaal Archief Nijmegen, Secretarie Gemeente Nijmegen / Organisme - Algemeen 1946 - 1984 (1209), inv.nr. 1895, notulen van de gemeenteraad, 15 januari en 5 februari 1981
- Regionaal Archief Nijmegen, Secretarie Gemeente Nijmegen / Organisme - Algemeen 1946 - 1984 (1209), inv.nr. 1897, notulen van de gemeenteraad, 19 en 26 maart 1981
- Regionaal Archief Nijmegen, Collectie Nijmeegse kraakbeweging, 1970-2006 (1494), inv.nr. 48, Door actievoerders opgestelde verslagen van de gebeurtenissen rondom de ontruiming, 1981
- Regionaal Archief Nijmegen, Collectie Nijmeegse kraakbeweging, 1970-2006 (1494), inv.nr. 156, rapport van burgemeester Hermsen, maart 1981

Krantenartikelen

- 'Burgemeester Nijmegen doet zijn ambtsplicht', *Telegraaf* (2 maart 1981)
- Jong, Wim de, 'Het wordt oorlog. We zijn doodsbang', *Het vrije volk: democratisch-socialistisch dagblad* (21 februari 1981)
- 'Ruzie met CDA, PvdA-wethouders opgestapt in Nijmegen', *De Volkskrant* (24 september 1977)

Beeldmateriaal

- *De Reünie*, videoproductie, KRO-NCRV (Hilversum 2017)

Literatuurlijst

- Blom, J.C.H. en E. Lamberts (red.), *Geschiedenis van de Nederlanden* (Amsterdam, 2014).
- Blomley, Nicholas, 'Enclosure, Common Right and the Property of the Poor', *Social & Legal Studies*, vol. 17 (2008) 311-331.
- Brabers, Jan (red.), *Nijmegen, Geschiedenis van de oudste stad van Nederland. Deel 3: Negentiende en Twintigste eeuw* (Nijmegen, 2005).
- Brabers, Jan, *De canon van Nijmegen* (Nijmegen, 2009).
- Brueckner, Jan K., 'Urban squatting with rent-seeking organizers', in *Regional Science and Urban Economics* 43 (2005) 561-569.
- Bruls, Arthur, *De Pierson, Verhalen over een volksofstand in twintigste eeuw Nijmegen* (Nijmegen, 2006).
- Camps, Rob, Arie Mens, *Het grote geschiedenisboek van Nijmegen* (Zwolle, 2010).
- Duivenvoorden, Eric, *Een voet tussen de deur, Geschiedenis van de kraakbeweging [1964-1999]* (Amsterdam, 2000).
- Hoogveld, Rob, *Dossier Zeigelfhof* (Nijmegen, 1981).
- Pruijt, Hans, 'The Power of the Magic Key: The Scalability of Squatting in the Netherlands and the United States', in *The Squatters' Movement in Europe* (Londen, 2014) 110-135.
- Neuwirth, Robert, *Shadow Cities: A Billion Squatters, A New Urban World* (New York, 2005).
- Reeve, Kesia, 'Squatting since 1945: the enduring relevance of material need' In: P. Somerville en N. Springings, (red.) *Housing and social policy: contemporary themes and critical perspectives* (Londen, 2005) 197-217.
- Steen, Bart van der en Knud Andresen (red.), *A European Youth Revolt, European Perspectives on Youth Protest and Social Movements in the 1980s* (Bochum, 2016).